

A PÉNZÜGYI MŰVELTSÉG ONLINE DIAGNOSZTIKUS MÉRÉSE 2–6. ÉVFOLYAMOS TANULÓK KÖRÉBEN

Tóth Edit

MTA-SZTE Képességfejlődés Kutatócsoport, SZTE Oktatáselméleti Kutatócsoport

Kulcsszavak: pénzügyi műveltség; online mérés

Az utolsó gazdasági válság óta jelentős elköteleződés mutatkozik a pénzügyi műveltség közoktatásban történő mérésére, fejlesztésére (Remund, 2010). Magyarországon a terület oktatása a NAT és a kerettanterv alapján nincs jelen az általános iskolák mindennapjaiban. Azonban a társadalmi, gazdasági igények hazánkban is szükségessé teszik a kutatások elindítását ezen a területen. Ezért célunk a 2., 4. és 6. évfolyamos tanulók pénzügyi műveltségének feltárására alkalmas online diagnosztikus mérőeszközök kidolgozása volt, hogy információkat kaphassunk a korosztály pénzügyi műveltségének jellemzőiről, illetve teszteljük a terület online mérésének lehetőségeit. A pénzügyi műveltségnek sokféle értelmezése van, a meghatározásokban hangsúlyosak a képesség/készség alapú összetevők (Hung, Parker és Yoong, 2010), a műveltség körébe tartozó területekben jelentősek az eltérések (Remund, 2010). Számos operacionalizált definíciót, más országokban érvényes tartalmi keretet, a PISA-vizsgálatot áttekintve (OECD, 2012), a NAT-ot és a kerettantervet figyelembe véve határoztuk meg a mérendő dimenziókat és azok elemeit. Hat tartalmi elemet vizsgáltunk: pénz és pénzkezelés; bevétel; kiadás; megtakarítás; hitel; pénzügyi döntéshozatal, kockázatvállalás. A mérőeszközök elsősorban pénzügyi tudást mérő feladatokat tartalmaztak (az egyes évfolyamokon 44, 62, 72 itemet; a 2. és a 4., illetve a 4. és a 6. évfolyamosok tesztjeiben egyharmad a közös itemek aránya). A bemérésben három iskola 237 tanulója vett részt 2013 végén, évfolyamonként közel azonos arányban. A mérőeszközök megbízható információkat szolgáltatnak a tanulók pénzügyi tudásáról (Cronbach- $\alpha=0,76-0,78$).

Eredményeink szerint a legkönnyebbnek minden évfolyamon a hazai fizetőeszközzel kapcsolatos feladatok bizonyultak; a tanulók tudják, milyen névértékű pénzermék vannak forgalomban, azok felismerése a fej oldal alapján a másodikosok 35, a negyedikesek 16%-ának okozott problémát. A készpénzkímélő fizetési formákkal, a bankkártyákkal kapcsolatos ismeretek terén nagyobbak a hiányosságok (pl. a negyedikesek 38, a hatodikosok 30%-a számára nem világos, hogy bankkártyával az egyén a folyószámláján lévő pénzt veszi fel). A megtakarítások, hitel témaköreiben is azonosítottunk nehézségeket, például a negyedikesek 60%-a, a hatodikosok fele nem tudja, hogy a bankbetétekben tartott pénzünk után kamat jár, ami növeli megtakarításuk értékét, és azt sem, hogy a hitelkamat növeli a visszafizetendő pénzösszeget. A negyedikesek mindössze 6, a hatodikosok 15%-a tudja, hogy a bankban elhelyezett megtakarításokat kihelyezik a pénzsűkékben lévők számára. Legkevesebb problémát a bevételek és kiadások, fogyasztás témakörei okozták, vélhetően ezen a területen a leginkább tapasztaltak.

A mérés során szerzett eredményeink rámutatnak arra, hogy a pénzügyi műveltség online mérése releváns feladat az iskoláskor elején, hiszen számos hiányosságot tártunk fel a tanulók tudásában, melyek kezelésében szerepet kell kapnia az iskola felsőbb évfolyamainak.

A kutatás az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával a TÁMOP 3.1.9-11/1-2012-0001 azonosító jelű „Diagnosztikus mérések fejlesztése” című kiemelt projekt keretében valósult meg.